

Requisitoir

in de zaak tegen W.C. Engel

OPENBAAR MINISTERIE

Ressortsparket

Uitgesproken ter terechtzitting van het gerechtshof 's-Gravenhage

Datum	12 en 13 maart 2025
Rolnummer	22-000293-23
Verdachte	Willem Christiaan Engel, geboren op [REDACTED]
Advocaat-generaal	F.P. Holthuis

Edelgrootachtbaar College,

Inleiding

Intelligente lockdown, avondklok, *social distancing*, de Omikron-variant en groepsimmunitet: slechts enkele voorbeelden van termen en begrippen die we voorafgaand aan de coronacrisis eigenlijk niet kenden. Zo'n vijf jaar geleden stond de wereld op zijn kop: met de eerste besmettingen in het Chinese Wuhan in december 2019 en vervolgens in februari 2020 in Nederland, was daar opeens de coronapandemie. Het coronavirus heeft wereldwijd tot ongeveer 777 miljoen besmettingen geleid en heeft 7 miljoen doden veroorzaakt.¹

In een poging de coronabesmettingen zoveel mogelijk te beperken en de overbelaste zorgsector te ontzien kondigde de overheid tijdens de inmiddels bekende persconferenties vergaande maatregelen aan. Maatregelen die rigoureuze veranderingen met zich brachten. Gangbare patronen die ons dagelijks leven zin en structuur gaven, raakten ontwricht. Anderhalve meter afstand houden tot anderen, de sluiting van scholen en horeca, en zelfs een avondklok vanaf 8 uur 's avonds: de samenleving ging op slot. De coronamaatregelen hebben tot veel discussie geleid, en doen dat nog. Ook droegen zij bij aan de onrust en onzekerheid binnen de Nederlandse samenleving. Na corona is de wereld eigenlijk nooit meer echt terug naar normaal gegaan en zijn polarisatie, onverdraagzaamheid, de beperking van de vrijheid van meningsuiting, het misbruik van het bereik van social media en het ondermijnen van de democratische rechtsstaat ook begrippen en omstandigheden die niet eerder na het einde van de tweede wereldoorlog nationaal en internationaal zó op de voorgrond hebben gestaan. Dit geeft ook direct de noodzaak met elkaar in onze maatschappij in ieder geval de strafrechtelijke grenzen te bewaken en te laten beoordelen waar deze liggen. Het geeft onder anderen legitimiteit aan deze procedure.

De pandemie creëerde in Nederland een toename in bezorgdheid en angst voor het verloop van het coronavirus. De collectieve paniek onder de bevolking uitte zich bijvoorbeeld in het massaal hamsteren van goederen in supermarkten. Men ervaaarde een bepaalde overlevingsdrang, welke voortkwam uit angst en onzekerheid. Hoewel het coronavirus haar speciale status inmiddels heeft verloren, bestond er destijds veel onduidelijkheid en onzekerheid over hoe het virus zich over tijd zou manifesteren en hoeveel slachtoffers er uiteindelijk zouden vallen. Dit kon immers niemand voorspellen. Tot op de dag van vandaag is het effect van de pandemie nog voelbaar; velen kampen met long-COVID of post-COVID en de mentale gezondheid van voornamelijk jongeren is aanzienlijk afgenomen.²

¹ World Health Organisation (WHO), 'WHO COVID-19 dashboard' <https://data.who.int/dashboards/covid19/deaths>; De Specialist, 'Balans na 5 jaar corona: 777 miljoen besmettingen zowat 7 miljoen doden' (2024) <https://www.despecialist.eu/nl/nieuws/balans-na-5-jaar-corona-777-miljoen-besmettingen-en-zowat-7-miljoen-doden.html>.

² RIVM, 'De gevolgen van de coronapandemie voor de gezondheid en het welzijn van de bevolking: deel 3. Een systematische literatuurstudie' (2023) <https://www.rivm.nl/publicaties/gevolgen-van-coronapandemie-voor-gezondheid-en-welzijn-van-bevolking-deel-3>.

De disruptieve werking van het coronavirus en de maatregelen ter bestrijding hiervan riep bij een deel van de bevolking gevoelens van argwaan, frustratie en boosheid op. Men verloor het vertrouwen in de overheid en vond de inperkingen op onze persoonlijke vrijheid ten behoeve van het bestrijden van het coronavirus buitenproportioneel. Duizenden mensen namen sinds het voorjaar van 2020 deel aan protestacties³, zoals dat kan, mag en moet in een democratie. Deze demonstraties verliepen echter lang niet altijd vreedzaam. Zo zagen we bepaalde demonstraties uit de hand lopen en ontaarden in rellen. Slechts enkele voorbeelden hiervan zijn het coronaprotest op 21 juni 2020 op het Malieveld⁴, op het Museumplein op 18 januari 2021⁵, en een demonstratie die op 2 januari 2022 uit de hand liep.⁶ Hoewel grondrechten als de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van demonstratie belangrijke pijlers vormen van een democratische rechtsstaat toonde de tijd waar we het vandaag over hebben aan hoe deze grondrechten in botsing kunnen komen met grondrechten van anderen, zoals het recht er een andere mening op na te houden, het recht op veiligheid van lichaam en geest en het recht op een rustige en veilige openbare orde. De zojuist genoemde grondrechten vinden hun beperking onder anderen in het overtreden van duidelijk omschreven strafbare feiten uit ons Wetboek van Strafrecht. De handhaving waarvan noodzakelijk kan zijn in een democratische rechtstaat. Deze strafzaak gaat over het overtreden van zo'n strafbaar gestelde gedraging: het opruien tot strafbare feiten zoals strafbaar gesteld in artikel 131 Sr.

Een terugblik op hoe ons dagelijks leven er tijdens de coronapandemie vanaf februari 2020 tot 2022 uitzag is essentieel voor de beoordeling van de feiten die aan verdachte zijn ten laste gelegd. Het vormt de achtergrond waartegen de oproepen van de heer Engel moeten worden gezien. De heer Engel heeft tijdens een hectische periode waarin de samenleving verdeeld was veelvuldig uitlatingen gedaan via sociale media die wat het openbaar ministerie niet door de beugel kunnen, juist en met name gelet op de context waarin die uitlatingen zijn gedaan. Achtergrond en context waartegen je je uitlating doet. Van cruciaal belang voor het uiteindelijke juridische oordeel in deze zaak.

Gebruik maken van je vrijheid van meningsuiting is prima, olie op het vuur gooien niet.

³ Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid, 'De verschillende gezichten van de coronaprotesten (april 2021) file:///P:/Downloads/Fenomeenanalyse_Coronaprotesten.pdf.

⁴ NOS, 'Onrustige dag in Den Haag na betoging op Malieveld: 400 aanhoudingen' <https://nos.nl/artikel/2337992-onrustige-dag-in-den-haag-na-betoging-op-malieveld-400-aanhoudingen>.

⁵ Politie Eenheid Amsterdam, tweet van 18 januari 2021 https://x.com/POL_Amsterdam/status/1350962824995078145?mx=2.

⁶ Marijn van den Berge, 'In beeld: coronademonstratie Museumplein loopt uit op geweld, agenten gewond' (3 januari 2022) <https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/binnenland/2022/01/beelden-coronademonstratie-museumplein/>; NOS, 'Rust keert terug op Museumplein, duizenden op de been tegen coronamaatregelen' (2 januari 2022) <https://nos.nl/artikel/2411635-rust-keert-terug-op-museumplein-duizenden-op-de-been-tegen-coronamaatregelen>.

Voortbouwend appel

Dit hoger beroep betreft een voortbouwend appel waarbij het wat het openbaar ministerie betreft niet meer zou hoeven gaan over de vraag of de heer Engel de in de tenlastelegging opgenomen uitlatingen in het openbaar heeft gedaan. Dat staat vast. Sterker nog, door de heer Engel en zijn stuurgroep is telkens juist héél goed nagedacht over de uitlatingen voordat deze werden gedaan. In eerste aanleg heeft de heer Engel op zitting verklaard dat hij uitblinkt in het genuanceerd opschrijven van dingen waarvan hij wil dat mensen ze gaan doen. Het verlagen van de grens tot actie zoals hij zelf heeft gezegd. Buitengewoon openhartig van de heer Engel. Én juridisch relevant.

Het hoeft in hoger beroep ook niet meer te gaan over het juridisch kader van opruiing. Dit kader is door het OM in eerste aanleg en door de rechtbank op juiste wijze geduid. Het gaat daarbij inderdaad om het verwijt dat de heer Engel heeft opgeroepen tot het plegen van strafbare feiten en niet tot gewelddadig optreden tegen het openbaar gezag, de door de rechtbank geduide b-variant.

Waar het openbaar ministerie in de kern de grootste moeite mee heeft is dat de rechtbank op onderdelen dat juiste juridische kader niet goed heeft toegepast. Meer dan eens is de rechtbank uitgegaan van de uitleg die de heer Engel achteraf op zitting aan zijn uitlatingen heeft gegeven. Maar daar gaat het in de kern nu juist niet om. Zeker niet nu voorwaardelijk opzet voldoende is om tot een bewezenverklaring voor opruiing te komen. De strafbare opruiing is voltooid op het moment van of vlak na de uiting. Daarmee is het vanaf dat moment in feite uit handen van de opruier. Of de openbare orde uiteindelijk wordt aangetast is in juridische zin ten aanzien van de opruier eigenlijk niet van belang. Of de ontvangende kant precies datgene doet waartoe is opgeruid is ook niet van belang. Waar het om gaat is of de uitlating in zichzelf – de tekst of de afbeelding of beiden – , mede gelet op de context waarin en de omstandigheden waaronder deze is gedaan, oproept tot het plegen van een misdrijf of overtreding. De uitleg die in dit geval de heer Engel achteraf geeft aan bedoeling en intentie is – met alle respect voor de rechtbank – van aanzienlijk minder belang dan het belang dat de rechtbank daaraan heeft gehecht.

Bovendien geloven wij de uitleg door de heer Engel simpelweg ook niet en menen wij dat door de heer Engel telkens heel bewust en heel uitgekookt is opgeroepen tot strafbare feiten. Daarbij bedient de heer Engel zich veelvuldig van 'dogwhistles' en een enkele keer van een retorische stijl die we paralipsis noemen. Hierbij zegt een schrijver of spreker niet op een bepaald onderwerp in te willen gaan maar doet hij dat toch. De tekst houdt dan een zekere tegenstrijdigheid in waarbij die tegenstrijdigheid juist wordt beoogd. Het leidt ertoe dat het aangeduide en verzwegene – hoe summier ook aangestipt – juist wordt benadrukt. Of: "a passing over with brief mention in order to emphasize rhetorically the suggestiveness of what is omitted"⁷. Een tekst als: "Vanzelfsprekend kunnen wij je niet tegenhouden om, zoals je dat van plan was, gewoon naar het Malieveld in Den Haag te komen" is natuurlijk niet zomaar gekozen, maar behelst in feite een oproep om gewoon naar het Malieveld te komen.

⁷<https://www.merriam-webster.com/dictionary/paraleipsis>

Op de specifieke uitlatingen gaan we straks verder in, maar vaststaat dat zelfs de beste uitleg achteraf van al je goede bedoelingen en intenties onverlet laat dat dit de opruiende boodschap is die het internet op is geslingerd. Een voltooid delict wat het openbaar ministerie betreft. En één waarbij de heer Engel minst genomen zeer bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat ontvangers van zijn boodschap naar Den Haag zouden komen om deel te nemen aan een op grond van de Wet Openbare Manifestaties verboden demonstratie.

Onder verwijzing naar het requisitoir in eerste aanleg en al hetgeen op de inhoudelijke terechtzittingen in eerste aanleg is besproken zal ik aan de hand van het vonnis per uitlating aangeven hoe het openbaar ministerie in hoger beroep tegen de strafbaarheid en het oordeel van de rechtbank aankijkt. Daarna volgen nog enkele korte opmerkingen over strafwaardigheid. In dit requisitoir zal ik nu niet ingaan op eventuele verweren die zien op de ontvankelijkheid van het openbaar ministerie en het recht op een eerlijk proces etc. Die standpunten zijn over en weer en tot nu toe in alle fases van dit strafproces uitgebreid aan de orde geweest. Ik heb er geen behoefte aan in herhaling te vallen. Onder verwijzing naar mijn eerdere twee schriftelijke reacties en onder verwijzing naar mijn reactie van deze ochtend op het preliminaire verweer verzoek ik Uw Hof de verzoeken die strekken tot niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie, aanvulling van het dossier dan wel aanhouding van de zaak af te wijzen.

Eerste gedachtestreepje – uitlating op 4 augustus 2021:

“Nee tegen de prikbusen. Zorg ook dat je alle medewerkers fotografeert. Voor later zullen we maar zeggen”

Van dit onderdeel is de heer Engel vrijgesproken. Zeer ten onrechte wat het openbaar ministerie betreft. De rechtbank overweegt dat de woordelijke tekst van de oproep – het fotograferen van medewerkers van de prikbusen – niet opruiend is en niet verwijst naar een strafbaar feit. Dit oordeel al miskent dat het niet zozeer gaat om de woordelijke oproep maar om de context waarin de oproep is gedaan en de omstandigheden waaronder. In een tijd waarin bepaalde personen uitdrukkelijk voorsorteerden op het voor tribunalen brengen van verraders van het volk is een opmerking als “voor later zullen we maar zeggen” zeer gevaarlijk. Verder brengt het fotograferen van personeel van de prikbusen feitelijk met zich dat deze medewerkers hierbij zeer waarschijnlijk worden gehinderd in hun feitelijke bewegingsvrijheid en hulpverlenende werkzaamheden. Dit is uitdrukkelijk strafbaar gesteld in artikel 326ter Sr:

“Hij die wederrechtelijk een hulpverlener gedurende de uitoefening van zijn beroep in zijn vrijheid van beweging belemmert of met een of meer anderen zich aan hem tegen zijn uitdrukkelijk verklaarde wil blijft opdringen of hem op hinderlijke wijze blijft volgen wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de derde categorie”

Een aantal medewerkers van de prikbusen is door de politie gehoord. Zij verklaren als volgt.

Verhoor getuige 25576615 (onder nr. 1)

Uit de verklaring van deze medewerker blijkt dat hij/zij zich belemmerd heeft gevoeld in het werk. Met name de eerste passage hieronder is daarvoor relevant.

V: Welke mogelijkheden had u om niet gefilmd/gefotografeerd te worden? A: Ik had van tevoren gelijk de bus in kunnen gaan, maar toen waren er nog klanten dus ik moest doorwerken. Ik had de bus in kunnen gaan of naar huis kunnen gaan maar dat kon niet omdat ik dan mijn werk niet had kunnen uitvoeren. Als ik was gewaarschuwd had ik er rekening mee kunnen houden. (p. 155)

"Het was een beetje raar, door die mensen was het niet druk. Ik weet dit natuurlijk niet zeker, maar ik denk dat het drukker was geweest als die mensen er niet waren geweest." (p. 155) De 'demonstratie' heeft dus (mogelijk) ook mensen afgeschrikt en ervoor gezorgd dat minder mensen een vaccinatie gingen halen.

"Ik had al van een collega gehoord over een negatieve aanvaring. Ik draag mijn naamkaartje om die reden al niet meer. Ik was wel heel blij dat ik die deze dag niet op had." (p. 156)

Verhoor getuige 26334574 (onder nr. 2)

Deze medewerker heeft heel duidelijk verklaard over de belemmering die hij/zij ervaarde tijdens het werk en heeft ook over anderen verklaard.

"Het was nogal demonstratief, demonstranten gingen recht voor ons zitten en handen schudden, knuffelen als teken van demonstreren. Dat vonden wij niet zo'n probleem, maar het werd moeilijk toen ze begonnen te filmen en mensen aanspreken die kwamen vaccineren. Dat werd voor ons wel een probleem." (p. 157)

"Vooral aanspreken of we bewust waren van wat we deden, binnen de 1,5 meter komen, terwijl wij proberen ons werk te doen en dat werd heel erg verstoord. Ik voelde me niet heel erg bedreigd maar sommigen voelden zich wel erg bedreigd en konden niet normaal hun werk doen." (p. 158)

"Onprettig, niet fijn. Ik werd zelf voornamelijk boos, in plaats van bang, maar ik vond het schandalig dat dit kon en er werd geen gehoor gegeven aan wat ik zei. (...) Wij proberen juist iets te doen voor mensen, maar dan wordt het op deze manier alsnog belemmerd. Hierdoor voelde ik me boos en gefrustreerd." (p. 159)

"Ik heb wel tegen de prikbus gezegd dat ik het niet meer zou doen, dat had enigszins daarmee te maken, maar had ook praktische redenen. Het zou de vijfde dag achter elkaar worden, die heb ik overgeslagen met dit incident in mijn achterhoofd." (p. 159)

"Eén iemand probeerde zelfs de prikbus in te gaan en toen heeft de aanwezige wijkagent ingegrepen." (p. 157)

Verklaring getuige 26246342 (onder nr. 4)

Ook deze medewerker heeft kort verklaard over de belemmering die hij/zij ervaarde tijdens het werk.

"Dus als men buiten stond, werd je gelijk gefilmd. Het overdonderde mij ook gewoon. Na deze dag hebben wij afspraken gemaakt hoe wij het in het vervolg zouden doen." (p. 163)

"Toen die demonstranten er waren heb ik niet normaal mijn werk kunnen doen. Dat vind ik wel kwalijk." (p. 163)

V: Hoe voelde u zich daarna? A: Het gaf weer ruimte om mijn werk normaal te kunnen doen. Ik hoefde niet meer op te letten of er nog iemand lastig gevallen werd. (p. 163)

Verklaring getuige 26336201 (onder nr. 3)

"Er kwamen wel mensen die zich lieten vaccineren, dus ik moest wel gewoon mijn werk doen. Dus ik moest het ondergaan dat ik werd gefilmd. Als ik geen mensen hoefde te vaccineren had ik misschien uit beeld kunnen gaan." (p. 167)

"Het scheelde dat ik een mondkapje op had en ik had mijn badge al afgedaan vanwege de demonstranten 's ochtends. Ik deed mijn badge af op advies van de collega's, omdat er al op andere locaties iets was gebeurd."

V: Hoe voelde je je daarna? A: Wel een soort van opgelucht, ik voelde me ook vrijer om weer de bus uit te gaan. Tijdens het demonstreren wilde ik de bus niet uitgaan, het was een beetje een schuilplaats. Er waren meerdere collega's die naar binnen gingen om daar te schuilen. (p. 167)

"Er zijn ook collega's die niet meer in de prikbus willen werken omdat ze er heel erg van geschrokken zijn." (p. 167)

Uit deze verklaringen blijkt ook dat mensen die mogelijk een injectie wilden komen halen afgeschrikt zijn vanwege de oproep van de heer Engel. Je zou dan ook aan het strafbare feit dwang (artikel 284 Sr) kunnen denken. De rechtbank zit kennelijk meer op het spoor van bedreiging en stelt dat de medewerkers zich niet bedreigd hebben gevoeld. Zoals betoogd is dat dus te kort door de bocht en is in dit geval tot andere strafbare feiten opgeroepen.

De heer Engel heeft achteraf verklaard dat hij slechts zou hebben verwezen naar latere rechtszaken. Dat is een wat schampere verklaring. Het ging in het narratief in die tijd vooral over tribunaal. Daar is de heer Engel zich zeer bewust van geweest. En ook dat dit zou

landen bij zijn volgers en wellicht wel een extra aansporing zou zijn gehoor te geven aan de oproep.

Tweede gedachtestreepje – uitleg op 16 november 2021:

“Quote: “Weet iemand nog een adresje waar ik mijn boosterinfectie kan halen.” Het is je plicht, nu vast staat dat de prikjes compleet mislukt zijn te zorgen voor zoveel mogelijk infecties. Bij het jongere segment (onder de 70) zonder gezondheidsklachten. Dat is naastenliefde”

De rechtbank merkt terecht op dat het woordje “Quote” ontbrak in de tenlastelegging en dat in de oproep dus eerst iemand anders aan het woord is. In hoger beroep is de tenlastelegging op dit punt aangepast.

De heer Engel heeft verklaard dat hij enkel de suggestie heeft gedaan om jezelf te infecteren met het corona-virus. De rechtbank acht deze uitleg niet onaannemelijk tegen de achtergrond van de letterlijke tekst. Volgens de rechtbank kan de tekst ook niet worden gelezen als een oproep tot het overtreden van de algemene coronaregels. Die overtredingen zijn zodanig ver verwijderd van de inhoud van de oproep dat het opzet van de heer Engel op dergelijke overtredingen niet kan worden vastgesteld.

Opnieuw hecht de rechtbank waarde aan de letterlijke tekst. Nogmaals: indien deze feitelijk en letterlijk een oproep tot een strafbaar feit inhoudt dan is het terecht dat je stilstaat bij de letterlijke tekst. Maar daarvan is ook bij deze oproep geen sprake. Ook hier gaat het juist om de context van het idee van groepsimmunitet en het idee dat jonge gezonde personen zonder onderliggende problematiek prima een corona-besmetting kunnen doormaken.

De oproep houdt in dat het “jouw” plicht is te zorgen voor zoveel mogelijk infecties. Er staat niet dat het “onze” plicht is. In dat laatste geval zou je nog kunnen denken aan een aansporing niet zo voorzichtig en terughoudend te zijn en je gewoon te laten besmetten. Dat zegt de heer Engel echter niet. Hij zegt dat het “jouw” plicht is te zorgen voor zoveel mogelijk infecties. Dat houdt dus in dat jij als besmet persoon zoveel mogelijk anderen dient te besmetten. Hoe doe je dat? Door dus juist niet in quarantaine te blijven wanneer je besmet bent. Door geen mondkapje te dragen. Door dus juist geen afstand te houden tot anderen wanneer je besmet bent. Door overtreding dus van de algemene coronaregels. Zoals door de officieren van justitie in eerste aanleg terecht opgemerkt: een overtreding van artikel 68*bis* Wet Publieke Gezondheid.

Vraag mensen nu nog wat de belangrijkste coronaregels waren en ze zullen zeggen: mondkapje, anderhalve meter afstand, samenscholingsverbod en het sluiten van horeca en discotheken. Ik begrijp de opmerking van de rechtbank dan ook echt niet dat overtredingen van de algemene coronaregels te ver verwijderd zouden zijn van de oproep. Het was juist uiterst voor de hand liggend dat om gehoor te geven aan de oproep je die regels moest overtreden.

Bijzondere aandacht verdient nog het feit dat “zoveel mogelijke infecties” in de oproep wordt gekoppeld aan “Bij het jongere segment (onder de 70) zonder gezondheidsklachten”. Hiermee wordt nog eens benadrukt dat het er inderdaad niet om gaat dat je zelf ziek wordt, maar dat jij anderen dient te besmetten. Om nog enigszins mitigerend te zijn worden dan ouderen en zwakkeren bewust genoemd. Die moet je dus ontzien. Al met al is de uitleg die

de heer Engel geeft aan de oproep volstrekt ongeloofwaardig. Dat ga je goed zien wanneer je inderdaad de context en omstandigheden goed in ogenschouw neemt. En de omstandigheid dat de heer Engel niets zomaar zegt, maar alles heel nauwgezet overlegt met zijn juridische stuurgroep.

Naast overtreding van algemene coronaregels komen de strafbare feiten mishandeling, poging tot zware mishandeling en zware mishandeling toch ook echt in beeld. Ook bij het jongere segment onder de 70 zijn mensen goed ziek geworden. Post COVID heeft zich echt niet beperkt tot oude vandagen en zwakkeren.

Derde gedachtestreepje – uitlating in of omstreeks de periode van 19 juni 2020 tot en met 21 juni 2020:

“Samen terug naar normaal. Kom je ook op 21 juni 2020? Omarm de vrijheid” en/of

“Zoals je hebt gehoord heeft de burgemeester Remkes van Den Haag onze demonstratie van liefde verboden. Vanzelfsprekend kunnen wij je niet tegenhouden om, zoals je dat van plan was, gewoon naar het Malieveld in Den Haag te komen! Als je komt, kom dan in liefde...”

Niet ter discussie staat dat de vooraf aangekondigde demonstratie op 19 juni 2020 is verboden door de toenmalige burgemeester van Den Haag en dat dit verbod is bekrachtigd door de Voorzieningenrechter in Den Haag op 19 juni 2020. Het deelnemen aan een verboden demonstratie is strafbaar gesteld in artikel 11 lid 1 Wet Openbare Manifestaties. Dit betreft een overtreding. Met het eerste deel van de tenlastegelegde oproep wordt dus opgeroepen tot een strafbaar feit.

De rechtbank hecht waarde aan het feit dat de oproepen – die op Twitter zijn gedaan – kennelijk middels een automatische plaatsing op vaste tijdstippen, namelijk op 19, 20 en 21 juni om 15.00 uur zijn gepubliceerd. En dat volgens getuige Krispijn berichten die zagen op toekomstige demonstraties één à twee dagen van tevoren werden klaargezet. Als kan worden vastgesteld dat dit ook geldt voor dit specifieke bericht zou de conclusie gerechtvaardigd zijn dat de inhoud van het bericht is bedacht op het moment dat de demonstratie nog niet verboden was. Ook zou dit met zich kunnen brengen dat het besluit tot publicatie en de eerste publicatie zelf op een moment plaatsvinden dat de demonstratie nog niet was verboden.

Dat is ook niet het verwijt.

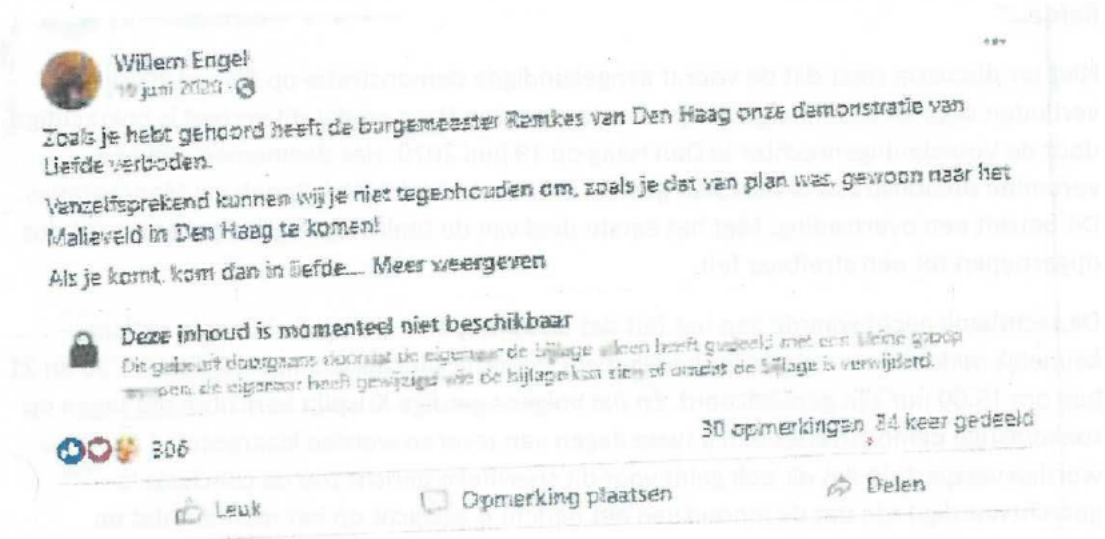
Het verwijt is dat de berichten ook nog zijn gepubliceerd nadat de demonstratie door én de burgemeester én de Voorzieningenrechter zijn verboden.

Als je ervoor hebt gekozen automatisch te publiceren dan dien je om niet strafbaar te zijn de automatische plaatsing te annuleren. Doe je dat niet dan vindt er iedere dag om 15.00 een opruiende oproep plaats op jouw Twitterkanaal. Gelet op grote aantal volgers dat de heer Engel toen had roep je dan dus iedere dag mensen op om deel te nemen aan een verboden demonstratie. Grote kans dat daar personen bij zitten die niet op de hoogte zijn van het verbod of de bekrachtiging daarvan door de rechter en dus inderdaad gewoon komen. Die aanmerkelijke kans is welbewust door de heer Engel aanvaard.

Het onderscheid dat de rechtbank maakt tussen (actief) handelen en nalaten de publicaties te annuleren is een onderscheid dat de Wet en de rechtspraak niet kent ten aanzien van artikel 131 Sr en voelt in ieder geval wat gekunsteld. In zijn algemeenheid kun je inderdaad met stilzitten niet een commissiedelict plegen maar dat is anders wanneer het strafbare verwijt erin zit dat jouw publicatie anderen bereikt en de inhoud van jouw publicatie oproept tot een strafbaar feit. Jij bent verantwoordelijk voor het bedenken en de initiële plaatsing op jouw Twitter kanaal. Dan ben je dat ook indien je de publicatie telkens laat terugkomen ondanks het verbod dat er inmiddels ligt.

Ten aanzien van het tweede gedeelte van de oproep – door de rechtbank uitlating 3b genoemd – ben ik het eens met de rechtbank dat de tenlastegelegde tekst voldoende fundament biedt voor een bewezenverklaring.

De rechtbank stelt echter dat het bericht zoals ten laste gelegd niet volledig zou zijn omdat het volledige bericht zoals dat op de Facebook-pagina van de heer Engel was geplaatst langer was en meer tekst bevatte. Dit is maar net hoe je het bekijkt. Een bezoeker van de Facebook-pagina zou het volgende zien:

Pas na doorklikken zou een lezer van het bericht op het tweede gedeelte komen dat de rechtbank citeert op pagina 11 van het vonnis:

“Het is duidelijk dat onze bestuurders in nood zijn en heel hard hulp nodig hebben. Wij moeten ze helpen om terug te keren naar de democratie. Daarom organiseren wij een wake. Wij roepen een ieder op om zondag as. naar het plaatselijke stadhuis te gaan en daar een roos of een andere bloem neer te leggen. Liefde en geduld mensen....Liefde en Geduld...”

Net zoals dat gebeurt bij het scannen van koppen in kranten en koppen boven artikelen in kranten of tijdschriften kun je er niet vanuit gaan dat mensen ook daadwerkelijk de moeite nemen om het artikel te lezen of, in dit geval, door te klikken. Het tweede gedeelte dat volgens de rechtbank mitigerend werkt op het zichtbare gedeelte van de post is dus in feite

niet zichtbaar. Dát er een tweede gedeelte bestaat laat verder onverlet dat de oproep om ondanks het verbod naar het Malieveld te komen is gedaan, is verspreid en is ontvangen.

Ook nu geldt dat door de oproep op deze wijze te plaatsen op zijn persoonlijke Facebook pagina de heer Engel bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat zijn volgers en/of andere lezers een oproep zouden zien tot deelname aan een verboden demonstratie.

Bovendien geldt dat het tweede gedeelte van de tekst helemaal geen afbreuk doet aan de eerdere oproep. Het was heel goed mogelijk geweest om én een wake te houden én deel te nemen aan de verboden demonstratie.

De rechtbank hecht tenslotte waarde aan een bericht dat op 21 juni 2020 is geplaatst op de Facebook-pagina van Viruswaarheid. Dat zou kennelijk de goede intenties bevestigen en bevestiging zijn voor het feit dat niet zou zijn opgeroepen deel te nemen aan een verboden demonstratie. Van belang hierbij is dat het een geheel andere Facebook-pagina betreft. De volgers en lezers van Willem Engel zijn niet per se de volgers en lezers van Viruswaarheid. Iemand die niet doorklikt op het bericht van de heer Engel en/of geen volger is van Viruswaarheid heeft niets aan dit bericht. In die zin doet dit bericht dan ook niet automatisch de eerdere oproep teniet. Daarnaast geldt dat we in dit bericht opnieuw een 'dogwhistle' aantreffen: "Echter kunnen we jullie nergens voor tegenhouden".

Uit alles blijkt dat het de heer Engel erom te doen is dat zoveel mogelijk mensen alsnog komen demonstreren op het Malieveld, maar wel op zo'n wijze dat hij daarbij zijn handen zoveel mogelijk schoon houdt en/of achteraf kan zeggen dat hij juist niet heeft opgeroepen om te komen. Hetgeen nog wel wat anders is dan oproepen om niet te komen.

Vierde gedachtestreepje – uitlating in of omstreeks de periode van 26 juni 2020 tot en met 28 juni 2020:

"De rechter heeft Viruswaanzin verboden om de demonstratie te organiseren. Wij, op persoonlijke titel, zijn zondag op het Malieveld. Ik nodig iedereen uit te komen. Het is ons recht om te demonstreren. Dit mogen wij doen. Daar kan niemand ons bij tegenhouden en we hebben heel veel organisaties achter ons" en/of

"Dit is ons land en het is afgelopen. Het is afgelopen met deze onzin. Wij gaan demonstreren zondag op het Malieveld. Niet namens Viruswaanzin, wel in de geest van Viruswaanzin, dus ik hoop dat jullie allemaal mee komen. In liefde en geduld. Natuurlijk non violent en non cooperation"

Door de rechtbank is deze uitlating gekwalificeerd als opruiend. Daar kan het openbaar ministerie zich uiteraard goed in vinden. In hoger beroep zijn er geen feiten of omstandigheden bekend geworden of aangevoerd die tot een ander oordeel zouden moeten leiden.

Ter zake de vraag of de oproep valt onder de eventuele bescherming van de artikelen 10 en 11 EVRM geldt voor deze oproep – net als voor de oproepen onder het derde gedachtestreepje – dat deelnemers aan een verboden demonstratie vanuit het EVRM mogelijk bescherming genieten zolang zij zelf geen strafbare feiten plegen of ander laakbaar gedrag vertonen. Dit leidt dan overigens geenszins automatisch tot een vrijspraak of ontslag van alle rechtsvervolging, maar veel eerder in het niet opleggen van een straf of maatregel. Een en ander in verband met de mogelijk schadelijke gevolgen van een chilling effect.

Voor de opruier echter geldt dat de inbreuk op dan wel beperking van de artikelen 10 en 11 EVRM zijn basis vindt in artikel 131 Sr. Een vooraf ook voor de heer Engel zeer kenbare en formele strafbepaling. De handhaving van dit artikel vindt haar dringende noodzaak in het bewaren van de orde en rust van de openbare orde en in de veiligheid van anderen in de samenleving.

De artikelen 10 en 11 EVRM staan een eventuele bewezenverklaring en strafoplegging dan ook niet in de weg.

Vijfde gedachtestreepje – uitlating op 10 september 2020:

“Even een doe opdracht tussendoor. Er is toch weer een verzorgingshuis op slot gegaan. Guldenakker on Goirle...tel 013-531800 We hebben geconcludeerd dat dit nooit meer mocht en toch proberen ze het weer. Meld alle scholen die onrechtmatig verordeningen doorvoeren en natuurlijk alle verzorgingstehuizen. Ziekenhuis cijfers zijn altijd welkom. Ook GGD cijfers en werkwijzen zijn meer dan welkom. Mensen die in test straten werken. We hebben folders voor jullie zodat je mensen op de hoogte kan brengen van de onzinnigheid van het testen”

Het openbaar ministerie kan zich vinden in het overgrote deel van de vaststellingen door de rechtbank ten aanzien van deze uitlating. Deze heeft in de kern inderdaad als inhoud een oproep om het verzorgingshuis in Goirle te bellen. Hierbij wordt de noodzaak tot het bellen met het verzorgingshuis kracht bijgezet door de overige inhoud van de oproep. Met name opmerkingen als “we hebben geconcludeerd” en “meld alle verzorgingstehuizen”. Daarnaast is het kennelijk weer noodzakelijk om mensen in kaart te brengen die werken in het medisch veld in de breedste zin van het woord en ook om die mensen te confronteren met de waarheid van de heer Engel en zijn volgers. Dit alles ligt heel erg in de sfeer van dwang zoals strafbaar gesteld in artikel 284 Sr. Ten aanzien van het veelvuldig bellen van een verzorgingshuis waarbij doorgaans een receptionist of receptioniste zal opnemen komt ook belaging nadrukkelijk in beeld. De oproep heeft als mogelijk gevolg dat mensen die gewoon hun werk doen dingen moeten nalaten of dulden omdat ze er niet hetzelfde gedachtegoed als Willem Engel op nahouden.

De rechtbank concludeert dat het strafbare feit waartoe wordt opgeroepen te onduidelijk is gebleven. Ik bestrijd dat zoals hiervoor al is gebleken. Daarnaast wijs ik er nog maar eens op dat opruieren het opwekken is van een gedachte aan enig feit, het trachten de mening te vestigen dat dit feit noodzakelijk of wenselijk is en het verlangen op te wekken om dat feit te bewerkstelligen. Degene die opruit hoeft niet te weten dat strafbaar is waartoe hij aanzet. Uit feiten en omstandigheden moet kunnen worden afgeleid dat voldoende duidelijk is dat, indien datgene waartoe wordt opgeroepen daadwerkelijk wordt uitgevoerd, dat een strafbaar feit zou opleveren. Hieruit volgt mijns inziens dat niet vereist is dat de opruier precies weet tot welk strafbaar feit hij aanzet noch dat het vereist dat degene die gehoor geeft precies weet welk strafbaar feit hij of zij pleegt.

Zesde gedachtestreepje – uitlating op 25 september 2021:

“Razzia bij Moeke, Nijmegen. Personeel meegenomen voor verhoor. De nieuwe ‘wet’ staat dit echter niet toe. Bruls begaat een misdrijf in zijn rol als mini-dictatortje. Wederom ambtsmisdrijf. Morgen koffie drinken bij de ambtswoning”

De heer Engel is door de rechtbank terecht vrijgesproken voor deze uitlating. Koffie drinken verwijst hier naar demonstreren. Het demonstreren bij een ambtswoning an sich is niet strafbaar. We hebben eerder al aangekondigd voor deze uitlating zelf ook vrijspraak te vorderen.

Medeplegen

Ik zie geen reden in hoger beroep alsnog een veroordeling te vragen wegens medeplegen. De rechtbank heeft helder uiteéngezet waarom de heer Engel wordt vrijgesproken van medeplegen. Ik kan mij daar goed in vinden.

Strafbaarheid van de bewezen te verklaren uitlatingen

Naar het oordeel van het openbaar ministerie kan worden bewezen verklaard dat de heer Engel zich vijf keer schuldig heeft gemaakt aan het oproepen tot het plegen van strafbare feiten. Dit betreft hinderen van hulpverleners, het belagen van mensen en het toepassen van dwang en het oproepen tot deelname aan verboden demonstraties. En dit alles in een periode dat Nederland zich in één van de grootste crises bevond sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. Discussie, debat en het niet met elkaar eens zijn horen bij een gezonde democratische rechtstaat. Debat mag ook pittig zijn en het is helemaal niet erg dat over en weer onwelgevallige woorden vallen. Door wrijving ontstaat glans en soms ook vooruitgang. Het verwijt dat de heer Engel in deze strafzaak wordt gemaakt is dat hij welbewust de verkeerde middelen inzet om zijn standpunt in het debat kracht bij te zetten. In ieder geval middelen die de grens van niet-strafbaar en strafbaar handelen overschrijden. Het gevolg kan zijn dat er krachten vrijkomen die op ernstige wijze inbreuk maken op de openbare orde. Krachten die kunnen leiden tot doden en gewonden en tot verdere angst en inbreuken op de leefbaarheid in de maatschappij. Het verwijt ziet er daarmee ook op dat de heer Engel onverantwoordelijk is omgegaan met dit soort gevaarlijke krachten en sentimenten, ogenschijnlijk met als belangrijkste doel om koste wat kost gelijk te krijgen. Het had de heer Engel gesierd indien hij een modus of werkwijze had gevonden waarbij hij zijn verbale talent en uitstraling ten gunste van zijn standpunt had ingezet op een wijze die geen inbreuk maakt op de grondrechten van anderen en op de openbare orde. Wat de heer Engel heeft gedaan is gevaarlijk en risicovol geweest en dient daarom tot strafoplegging te leiden.

Persoonlijke omstandigheden en strafmaat

PM

Die erste Frage ist, ob die Revolution in Deutschland eine soziale Revolution war. Die zweite Frage ist, ob die Revolution in Deutschland eine politische Revolution war. Die dritte Frage ist, ob die Revolution in Deutschland eine kulturelle Revolution war.

Einleitung

Die Revolution in Deutschland war eine soziale, politische und kulturelle Revolution. Sie war eine Revolution, die die Gesellschaft in Deutschland grundlegend veränderte.

Die Revolution in Deutschland

Die Revolution in Deutschland war eine soziale, politische und kulturelle Revolution. Sie war eine Revolution, die die Gesellschaft in Deutschland grundlegend veränderte. Die Revolution in Deutschland war eine soziale Revolution, die die soziale Struktur der Gesellschaft in Deutschland grundlegend veränderte. Sie war eine politische Revolution, die die politische Struktur der Gesellschaft in Deutschland grundlegend veränderte. Sie war eine kulturelle Revolution, die die kulturelle Struktur der Gesellschaft in Deutschland grundlegend veränderte.

Fazit